

В.В. Бутенко

к.е.н., доц.

ВПЛИВ МАКРОПОКАЗНИКІВ НА ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Прийняття закону «Про Державний бюджет України», є складним та відповідальним процесом уряду перед громадянами України, де враховують слідуючі макропоказники, а саме: рівень ВВП, рівень податкових ставок, рівень банківського процента, курс національної валюти, рівень інфляції, внутрішній та зовнішній державний борг, сальдо торговельного балансу, тіньовий стан економіки країни, недосконалість податкового законодавства та наявність значних

пільг в оподаткуванні при низькій фінансовій дисципліні суб'єктів господарювання, низька конкурентоспроможність продукції та інше.

На сьогодні при прийнятті закону відбувається відхилення динаміки макропоказників відносно прогнозу у гіршу сторону; повільна детінізація економіки, передусім у частині легалізації фонду оплати праці; тінізація обігу підкацизної тютюнової продукції; непропорційне зростання повноважень, відповідальності та професійної кваліфікації новостворених органів місцевої влади із їх фінансовим забезпеченням у місцевих бюджетах. Обмежують можливості держави із стимулювання економічного зростання: висока частка видатків державного бюджету на обслуговування державного боргу із піковими виплатами в 2018-2020 рр., видатків на національну безпеку та оборону, необхідність покриття дефіциту Пенсійного фонду, житлово-комунальні субсидії та пільги. Водночас висока частка видатків Державного бюджету на субсидії поєднується із заборгованістю населення.

Відхилення динаміки макропоказників відносно прогнозу у гіршу сторону, передусім за рахунок девальвації із подальшим зростанням інфляції.

Макроекономічне середовище на сьогодні є мало сприятливим для формування та виконання бюджету. У 2017 р. торгівля стала рушієм економічного зростання на тлі об'єктивних факторів від'ємної динаміки у промисловості (блокада торгівлі з ОРДЛО) та сільському господарстві (погодні умови) (рис.1).

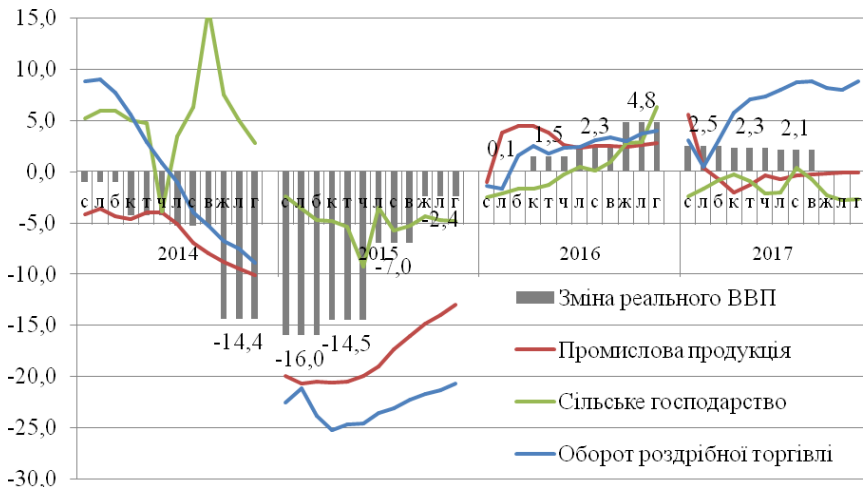

Рис. 1. Динаміка реального ВВП, промислового та сільськогосподарського виробництва, обороту роздрібної торгівлі в 2014–2017 рр., % до попереднього періоду

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [4].

Оборот роздрібної торгівлі у 2017 р. порівняно із 2016 р. зріс на 8,8% (у 2016 р. +4,0%) [1]. Скорочення в 2017 р. відбулося у трьох областях – Волинській (-5,8%), Луганській (-1,9%) та Тернопільській (-0,5%). Промисловість у 2017 р. скоротилася на -0,1% (показник 2016 р. +2,8%), у т.ч. у добувній промисловості та розробленні кар'єрів – -5,8%, переробній – +4,0%, постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 6,5% [2]. Виробництво кам'яного вугілля у 2017 р. склало 24,8 млн т, що на 16,0% менше 2016 р. Основним фактором стала торговельна блокада на окупованих територіях Донецької (-12,6% у 2017 р. та +6,4% у 2016 р.) та Луганської областей (-31,0% у 2017 р. та +39,0% у 2016 р.). Виробництво сільськогосподарської продукції у 2017 р. порівняно із 2016 р. зменшилось на -2,7% (зростання на +6,3% у 2016 р.) [3].

Впродовж 2017 р. дещо прискорилося інфляція, що зумовило коригування макропрогнозу у 2017 та 2018 рр. Інфляція на споживчому ринку в грудні 2017 р. порівняно з груднем 2016 р. становила – 13,7% (грудень 2016/2015 рр. – 12,4%; грудень 2015/2014 рр. – 43,3%) [4]; у середньому до попереднього року в 2017 р. – 14,4% (2016 р. – 13,9%; 2015 р. – 48,7%) [5]. Інфляційно-девальваційний ефект зростання непрямих податків на споживання є короточасним. Сума дефіциту у абсолютних показниках «заморожена», утримуючись відносно незмінною.

Зовнішньоторговельний дисбаланс поглибився. За підсумками 2017 р. експорт товарів становив 43,3 млрд дол. США, імпорт – 49,6 млрд дол. Порівняно із 2016 р. експорт збільшився на +19,0% (на +6,9 млрд дол.), імпорт – на +26,4% (на +10,3 млрд дол.). Як наслідок, понад як вдвічі більше негативне сальдо становило -6,3 млрд дол. проти -2,9 млрд дол. у 2016 р. [6]. Подальше випереджальне зростання імпорту над експортом без істотного зростання зовнішніх інвестицій посилюватиме негативне сальдо торговельного балансу, що спричинятиме повільне послаблення гривні. Із високою ймовірністю воно також може бути викликане затримкою траншів МВФ та результатами міжнародних судових арбітражів не на користь України. Модель економічного зростання 2017 р., очевидно, не буде сприятливою у середньостроковій перспективі.

Виходячи з вищевикладеного матеріалу, можливо зробити наступні висновки, що Державний бюджет є основним фінансовим планом держави тому він і повинен мати слідуєчі ознаки, а саме: виконання стратегічного плану держави на довгострокову перспективу, який буде посилюватися державним фінансовим контролем, де не буде місту тінізації економіки, корупційним схемам та розлагодженості фінансових питань.

Література:

1. Експрес-випуск «Оборот роздрібної торгівлі у 2017 році» // Державна служба статистики України. – 22.01.2018. – № 23/0/08.1вн-18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/01/08_w.zip. – Назва з екрана.
2. Експрес-випуск «Промислове виробництво у 2017 році» // Державна служба статистики України. – 23.01.2018. – № 29/0/03.1вн-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/01/10_w.zip. – Назва з екрана.
3. Експрес-випуск «Індекс сільськогосподарської продукції у 2017 році (попередні дані)» // Державна служба статистики України. – 15.01.2018. – № 11/0/06.5вн-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/01/03_w.zip. – Назва з екрана.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. – Назва з екрана.
5. Індеси споживчих цін у 1993-2017рр. (до відповідного періоду попереднього року) // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/ct/cn_rik/isc/isc_u/isc_per_u.htm. – Назва з екрана.
6. Експрес-випуск «Зовнішня торгівля України товарами у 2017 році» // Державна служба статистики України. – 14.02.2018. – № 60/0/08.2вн-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/02/17_w.zip. – Назва з екрана.